

ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 50

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	14	8	8	4	16	50
ટકા	28%	16%	16%	8%	32%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નપત્રનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	10	10
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	02	02
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	05	10
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	20
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	08
	કુલ	23 પ્રશ્નો	50 ગુણ

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર

ક્રમ	વિભાગ	ગુણ
1.	ગદ્ય વિભાગ	10
2.	પદ્ય વિભાગ	10
3.	વ્યાકરણ વિભાગ	10
4.	અર્થગ્રહણ/લેખન	20
	કુલ	50

BLUEPRINT

પ્રથમ પરીક્ષા

ધોરણ : 9 વિષય : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)

કુલ ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

નંબર	વિભાગ	જ્ઞાન (Knowledge)						સમજ (Understanding)						ઉપયોગન (Application)						ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય (Higher Order Thinking Skill)						કુલ					
		VSA		SA		LA		OBJ		VSA		SA		LA		EA		OBJ		VSA		SA		LA			EA				
		1	Mark	2	Marks	4	Marks	8	Marks	1	Mark	1	Mark	2	Marks	4	Marks	8	Marks	1	Mark	1	Mark	2	Marks		4	Marks	8	Marks	
•	વિભાગ-A પદ																														
અ.	એક વાક્યમાં જવાબ	2(2)																													2(2)
બ.	ટૂંકા જવાબ																														4(1)
ક.	સવિસ્તાર જવાબ																														4(2)
•	વિભાગ-B ગદ્ય																														
અ.	કાવ્ય પૂર્તિ કરો																														2(1)
બ.	ટૂંકા જવાબ																														4(2)
ક.	સવિસ્તાર જવાબ																														4(1)
•	વિભાગ-C વ્યાકરણ																														
	માઝ્યા મુજબ	10(10)																													10(10)
•	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ/લેખન																														
અ.	વિચાર-વિસ્તાર																														4(1)
બ.	પત્રલેખન/અહેવાલલેખન																														4(1)
ક.	ગદ્ય / પદ્યસમીક્ષા																														4(1)
ડ.	નિબંધલેખન																														8(1)*
	Sub Total	10(10)	2(2)	2(1)																											50(23)
	Total																														50(23)

નોંધ : 1. કૌંસની અંદરનો અંક પ્રશ્નોની સંખ્યા દર્શાવે છે તથા કૌંસની બહારનો અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
2. * (ફૂટડી ચિહ્ન)એ પ્રશ્નમાં વિકલ્પ દર્શાવે છે.
3. આ બ્લ્યુપ્રિન્ટ નમુનારૂપ છે, જેના આધારે આપેલ પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.
4. અન્ય નવા પ્રશ્નપત્ર માટે પ્રકરણવાર ફાળવેલ ગુણભારની મર્યાદામાં અલગ બ્લ્યુપ્રિન્ટ હોઈ શકે.

ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 50

વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)

(10 ગુણ)

(અ) એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(2)

1, 2

(બ) ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

(4)

1, 2 અથવા 2

(ક) સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

(4)

1 અથવા 1

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

(10 ગુણ)

(અ) કાવ્યપૂર્તિ

(2)

(બ) ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

(4)

1, 2 અથવા 2

(ક) સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

(4)

1 અથવા 1

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

(10 ગુણ)

માગ્યા પ્રમાણે લખો.

(1) જોડણી સુધારો

(1)

(2) ધ્વનિ છૂટા પાડો

(1)

(3) સંજ્ઞા - પ્રકાર જણાવો

(1)

(4) વિશેષણનો પ્રકાર જણાવો

(1)

(5) સંધિ છોડો/જોડો

(1)

(6) સમાનાર્થી (સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો)

(1)

(7) ધાતુ પ્રત્યય

(1)

(8) સર્વનામ શોધો

(1)

(9) રૂઢિપ્રયોગ (સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો)

(1)

(10) શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ

(1)

(વિભાગ D અર્થગ્રહણ / લેખન)

(20 ગુણ)

(અ) વિચારવિસ્તાર

(4)

1 અથવા 1

(બ) પત્રલેખન અથવા અહેવાલ લેખન

(4)

(ક) ગદ્યાર્થગ્રહણ અથવા પદ્યાર્થગ્રહણ

(4)

(ડ) નિબંધલેખન

(8)

1 અથવા 1

ધોરણ-9 ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
પ્રથમ પરીક્ષા

સમય : 2 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 50

- સૂચના : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ ચાર વિભાગ છે.
(2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ-A (ગદ્ય વિભાગ)

- (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : (2)
(1) 'છાલ, છોતરાં અને ગોટલાં' પાઠનો સાહિત્યપ્રકાર જણાવો.
(2) 'મનુભાઈ પંચોળી'નું ઉપનામ જણાવો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (4)
(1) અમેરિકાના ખેલાડીઓને લેખકે કઈ ચેલેન્જ કરી ?
(2) ગાંધીજીને શેની ચોરી કરવાની ટેવ પડી ? શા માટે ?
અથવા
(2) પ્રાચીન સમયના કોઈ ઋષિ આજે આવે તો તે શું કહેશે ?
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (4)
(1) ગોપાળબાપાનું પાત્રાલેખન કરો.
અથવા
(1) અમરતકાકીએ દવાખાનામાં મંગુ માટે કરેલી ભલામણ.

વિભાગ - B (પદ્ય વિભાગ)

- (અ) કાવ્યપૂર્તિ કરો. (2)
સાંજ સમે શામળિયો.....
.....મહેકે.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (4)
(1) મરજીવિયાને પ્રિયજનોએ કઈ શિખામણ દીધી ?
(2) શ્રીકૃષ્ણ અને બલરામ વચ્ચે કઈ સ્પર્ધા થઈ હતી ?
અથવા
(2) કવિ પુત્રવધૂને બે-બે કુળને ઊજાળનારી શા માટે કહે છે ?
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (4)
(1) 'કૃષ્ણનું રૂપ મહાશુભકારી છે' એમ કવિ શા માટે કહે છે ?
અથવા
(1) 'કામ કરે ઈ જીતે' કાવ્યમાં વ્યક્ત થતું મહેનતનું મહત્ત્વ તમારા શબ્દોમાં લખો.

વિભાગ-C (વ્યાકરણ)

- માગ્યા પ્રમાણે લખો.
- (1) નીચે આપેલા શબ્દોની જોડણી સુધારીને લખો. (1)
સાન્દિપની, મીનિટ.
- (2) નીચે આપેલા શબ્દના ધ્વનિ છૂટા પાડો. (1)
આધ્યાત્મિક
- (3) નીચેના વાક્યમાં ઘાટા અક્ષરે છાપેલી સંજ્ઞાનો પ્રકાર જણાવો. (1)
માર્કેડી વૈજનાથના ડુંગરમાંથી આવે છે.
- (4) નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધી પ્રકાર લખો. (1)
શીતળ શરીર થાયે ઘણું, તને સાંભરે રે ?
- (5) નીચે આપેલા શબ્દોની સંધિ છોડો/જોડો. (1)
હિમાલય, રવિ + ઈન્દ્ર
- (6) 'દાંત' શબ્દનો સાચો સમાનાર્થી શબ્દ લખો. (1)
(અ) દ્વિજ (બ) દાઢ (ક) શૂળ
- (7) નીચે આપેલ શબ્દને ધાતુ પ્રત્યય લગાવી શબ્દ બનાવો. (1)
'બેસવું' ધાતુને 'ઠ' પ્રત્યય લગાવી નવો શબ્દ બનાવો.
- (8) નીચેના વાક્યમાંથી સર્વનામ શોધો. (1)
મારડમાં હું મગફળીના સોદા માટે ગયેલો.
- (9) 'જીભ ન ઉપડવી' રૂઢિપ્રયોગનો સાચો અર્થ શોધીને લખો. (1)
(અ) બોલી ન શકવું (બ) વધારે બોલવું (ક) બોલતાં ન આવડવું
- (10) શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો. (1)
પરણતી વખતે કન્યાને પહેરવાનું વસ્ત્ર

વિભાગ - D અર્થગ્રહણ / લેખન

- (અ) નીચે આપેલી પંક્તિઓનો વિચાર-વિસ્તાર કરો (ગમે તે એક) (4)
આવ નહીં આદર નહીં, નહિ નયનોમાં નેહ,
તે ઘેર કદી નવ જઈએ, ભલે કંચન વરસે મેહ.
અથવા
પુરુષાર્થ વિના પ્રારબ્ધ પાંગળું છે.
- (બ) પત્રલેખન કરો. (4)
વધુ પડતું ટી.વી. જોવાથી અભ્યાસ બગડે છે - એ બાબત સમજાવવા માટે તમારા નાના ભાઈને પત્ર લખો.
અથવા
તમારી શાળામાં યોજાયેલા વૃક્ષારોપણ દિનની ઉજવણીનો અહેવાલ 100 શબ્દોમાં લખો.

- (ક) નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (4)
- નદીને જો કોઈ ઉપમા છાજે તો તે માતાની જ છે. નદીની કાંઠે રહીએ એટલે દુકાળની બીક જ નહીં. મેઘરાજા દગો દે ત્યારે નદી માતા આપણો પાક પકવે, નદીનો કાંઠો એટલે શુદ્ધ અને શીતળ હવા. નદીને કાંઠે ફરવા જઈએ એટલે કુદરતના માતૃવાત્સલ્યના અખંડ પ્રવાહનું દર્શન થાય છે. નદી મોટી હોય અને તેનો પ્રવાહ ધીરગંભીર હોય ત્યારે તો કાંઠા ઉપર રહેનારા લોકોની જાહોજલાલી નદીને જ આભારી હોય છે. નદી જનસમાજની માતા છે. નદી ઈશ્વર નથી પણ ઈશ્વરનું સ્મરણ કરાવનાર દેવતા છે. જો ગુરુને વંદન ઘટે છે તો નદીને પણ વંદન કરવું ઘટે છે.”

પ્રશ્નો :

- (1) નદીને શાની ઉપમા આપી શકાય ? તેના કાંઠે વસનારને શાની બીક નથી ?
- (2) નદીકાંઠે ફરવા જવાથી શાનાં દર્શન થાય છે ?
- (3) નદી શું નથી અને શું છે ?
- (4) ગદ્યખંડને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

અથવા

નીચેનું કાવ્ય વાંચી તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

કોણ કહે છે :

આ ધરતી પર ક્યાંય કશે ભગવાન નથી !

કોણ કહે છે :

આ અવનિ પર ઈશ્વરનાં એંધાણ નથી !

રાતદિવસને સાંજસવારો સદા નિયમસર આવે છે,
સૂરજ-ચંદ્રો નિયમિત જગને તેજ થકી બહલાવે છે.

ચોમાસાનાં જલવર્ષા ને વસંત રૂપ તણી રાણી,
ટાઢ શિયાળે, તાપ ઉનાળે - ઋતુઓની કેવી લ્હાણી !

જીવન કેરાં અમૃત જેવાં જળનાં મૂલ્ય અમૂલ્ય હો !
ધરતી માતા ધાન્ય ઉગાડે, એ ઉપકાર અતુલ્ય, અહો !

એકધારું ને અણઅટકતું અનંત આયોજન આવું,
વિરાટને આંગણિયે જેણે નિત્ય નવું છે સરજાવ્યું,
અંતર્યામી એ ઈશ્વરની આ સહુ ઓળખાણ નથી ?
પાય પડું ના કહેશો કો'દી 'ક્યાંય અહીં ભગવાન નથી.'

પ્રશ્નો :

- (1) સૂરજ-ચંદ્ર કયું કાર્ય કરી રહ્યા છે ?
  - (2) કવિ ઋતુઓની કઈ કઈ વિશેષતાઓ રજૂ કરે છે ?
  - (3) મનુષ્યને મળતાં જળને કવિ કેવાં ગણાવે છે ?
  - (4) ઈશ્વરના આયોજનને કવિ કેવું કહે છે ?
- (ડ) નીચે આપેલા મુદ્દાઓને આધારે આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (ગમે તે એક) (8)
- (1) જીવનમાં પુસ્તકોનું મહત્વ
(પ્રસ્તાવના - પુસ્તકો સારા મિત્રો - આદર્શ પુસ્તકોથી બદલાયેલા મહાપુરુષોના જીવન - ઉપસંહાર)
  - (2) માતૃપ્રેમ
(પ્રસ્તાવના - ધરતી પરનું અમૃત - પશુ-પંખીઓનાં માતૃપ્રેમનાં દૃષ્ટાંતો - માતાનું વાત્સલ્ય - માતા અમૂલ્ય મૂડી - ઉપસંહાર)